

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์:ศึกษาเปรียบเทียบปริมาณข้อมูลที่ได้อ่าน ความจำ และความพึงพอใจของผู้อ่าน ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านและการรับรู้ข้อมูลจากการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการใช้สื่อทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้เป็นนิสิตจากคณะอักษรศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งหมดจำนวน 56 คน กลุ่มตัวอย่างได้เปิดรับสื่อหลายประเภทแตกต่างกันในชีวิตประจำวัน โดยที่สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุดได้แก่ โทรศัพท์นหนังสือพิมพ์รายวัน และวิทยุ ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 75% เปิดรับสื่อเหล่านี้ทุกวัน แต่ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ ในแต่ละครั้งจะกระจายแตกต่างกันออกไป โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (57.14%) เปิดรับสื่อครั้งละประมาณไม่เกิน 1 ชั่วโมง

สำหรับหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 56 คนได้เปิดอ่านหนังสือพิมพ์เป็นปกติในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว โดยที่กลุ่มตัวอย่าง 24 คน (42.86%) อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน กลุ่มตัวอย่าง 13 คน (23.21%) อ่าน 2 - 3 วัน/สัปดาห์ และมีกลุ่มตัวอย่าง 12 คน (21.43%) อ่านหนังสือพิมพ์ 4 - 6 วัน/สัปดาห์ และในการอ่านหนังสือพิมพ์แต่ละครั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (89.29%) จะใช้เวลาในการอ่านไม่เกิน 40 นาที

ในส่วนของการเปิดรับหรือการใช้อินเทอร์เน็ตหรือบีบีเอส (Bulletin Board Service) มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 20% ที่เคยใช้อินเทอร์เน็ตหรือบีบีเอส ส่วนอีก 80% (45 คน) ไม่เคยใช้อินเทอร์เน็ตหรือบีบีเอสเลย แต่สำหรับคนที่เคยใช้ก็มักจะได้ใช้ไม่บ่อยนัก คือ 36.36% ใช้อินเทอร์เน็ต 2 - 3 วัน/สัปดาห์ 27.27% ได้ใช้นานกว่า 2 สัปดาห์/ครั้ง และมีเพียง 18.18% ที่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ส่วนระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตแต่ละครั้งก็กระจายกันไป โดยที่กลุ่มตัวอย่าง 36.36% ใช้ครั้งละ 1 - 2 ชั่วโมง และ 27.27% ใช้ครั้งละ 1/2 - 1 ชั่วโมง

นอกจากนี้ในส่วนของการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 คน เท่านั้นที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ โดยที่แต่ละคนจะมีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์แตกต่างกันออกไป แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (32 คน) ใช้คอมพิวเตอร์เป็นมานานกว่า 1 ปีแล้ว ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง 30.36% (17 คน) ได้ใช้คอมพิวเตอร์ 2 - 3 วัน/สัปดาห์ 28.56% (16 คน) ใช้ 1 - 3 ครั้ง/เดือน และ 21.43% (12 คน) มีความถี่ในการใช้นานกว่าเดือนละครั้ง ส่วนระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ในแต่ละครั้งก็จะกระจายกันไปเหมือนสื่อประเภทอื่น ๆ โดยที่กลุ่มตัวอย่าง 19 คน (33.93%) ใช้คอมพิวเตอร์ครั้งละประมาณ 1/2 - 1 ชั่วโมง 15 คน (26.79%) ใช้ครั้งละ 1 1/2 - 2 ชั่วโมงและมีกลุ่มตัวอย่าง 6 คน (10.71%) ใช้คอมพิวเตอร์ครั้งละ 2 - 2 1/2 ชั่วโมง

ข่าวที่ได้อ่านจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ข่าวที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในการทดลองครั้งนี้เป็นข่าวชุดเดียวกัน แต่เนื่องจากการนำเสนอในสื่อที่ต่างกัน ลักษณะเฉพาะในความเป็นสื่อของสื่อ นั้น ๆ ก็จะมีส่วนในการกำหนดรูปแบบการนำเสนอให้แตกต่างกัน (ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก) จากการศึกษาด้านข่าวที่ได้อ่านจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์พบว่า ผู้อ่านจะได้อ่านข่าวในลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

1. การอ่านข่าวในระดับความนำ จากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านในการทดลองพบว่า ผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตจะสามารถอ่านข่าวได้มากกว่าผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ โดยที่ $t = 2.07, p < .05$

2. การอ่านข่าวถึงระดับเนื้อหา พบว่ากลุ่มผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์จะอ่านข่าวได้มากกว่าผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต โดยที่ $t = 3.06, p < .01$

*หมายเหตุ : การสังเกตพฤติกรรมการอ่านข่าวนี้ได้จัดทำเฉพาะในการทดลองครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

ความจำจากการอ่านข่าว

ในระยะเวลาการอ่านที่เท่า ๆ กันจะเห็นได้ว่าผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะอ่านข่าวได้ในจำนวนที่แตกต่างกัน และเมื่อให้ผู้อ่านจากสื่อทั้ง 2 กลุ่มระลึกข้อมูลจากข่าวที่ได้อ่านไปแล้ว ก็ได้ผลจากการอ่านในด้านความจำเป็นประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะจำแนกข้อมูลด้านความจำเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. จำนวนข่าวที่จำเนื้อหาได้ พบว่า

1.1 กลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์และกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ในจำนวนชิ้นข่าวที่ไม่แตกต่างกัน ($p < .05$)

1.2 กลุ่มผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้มากขึ้นกว่ากลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ โดยที่ $t = 1.99, p < .05$

1.3 กลุ่มผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอความน่าเชื่อถือไปกับหัวข้อข่าวสามารถจำเนื้อหาข่าวได้มากขึ้นกว่ากลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร ซึ่งมีการนำเสนอข่าวในระบบเมนูข่าวสาร โดยที่ $t = 4.45, p < .01$ (ดูรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้ง 2 กลุ่มเพิ่มเติมได้จากภาคผนวก)

2. ความจำเนื้อหาข่าว

2.1 เมื่อเปรียบเทียบความจำต่อชิ้นข่าว พบว่า

2.1.1 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร ผู้อ่านสามารถจดจำข้อมูลหรือเนื้อหาข่าวได้มากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ($t = 2.73, p < .01$)

2.1.2 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้มากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ($t = 3.26, p < .01$)

2.1.3 การอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษและการอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ไม่แตกต่างกัน ($t = 1.39, p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถในการจดจำของบุคคล

2.1.4 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในระบบเมนูข่าวสาร ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาข่าวต่อชิ้นข่าวได้มากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีการนำเสนอความน่าเชื่อถือไปกับหัวข้อข่าว ($t = 2.11, p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันมีผลต่อความสามารถในการจดจำของบุคคล

2.2 เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเฉลี่ยด้านความจำของบุคคล พบว่า

2.2.1 ผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์สามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ไม่แตกต่างจากผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร ($t = 1.05, p < .05$)

2.2.2 ผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์และผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ไม่แตกต่างกัน ($t = 0.25, p < .05$)

2.2.3 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษและผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ไม่แตกต่างกัน ($t = 1.6, p < .05$)

2.2.4 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร สามารถจดจำข้อมูลได้ไม่แตกต่างจากผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีการนำเสนอความนำควบคู่ไปกับหัวข้อข่าว ($t = 0.96, p < .05$)

กล่าวโดยสรุป เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเฉลี่ยด้านความจำจากการอ่านข่าวเป็นรายบุคคลจะพบว่า ผู้อ่านข่าวทุกกลุ่มสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ในปริมาณที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเภทและรูปแบบการนำเสนอของสื่อที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อมูลโดยรวมของบุคคล

3. ความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง

3.1 เมื่อเปรียบเทียบความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงต่อชิ้นข่าว พบว่า

3.1.1 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร ผู้อ่านสามารถจดจำข้อมูลได้ถูกต้องมากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ($t = 2.63, p < .01$)

3.1.2 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องมากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ($t = 2.84, p < .01$)

3.1.3 ในการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ทั้งผู้ที่อ่านข่าวเป็นภาษาอังกฤษและผู้ที่อ่านข่าวเป็นภาษาไทยสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกัน ($t = 1.07, p < .05$)

3.1.4 การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในระบบเมนูข่าวสาร ผู้อ่านสามารถจดจำข้อมูลได้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงมากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีการนำเสนอความนำควบคู่ไปกับหัวข้อข่าว ($t = 1.97, p < .05$)

3.2 เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลเฉลี่ยด้านความจำข้อมูลที่ถูกต้องของบุคคล พบว่า

3.2.1 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์สามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องไม่แตกต่างจากผู้ที่ย่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสาร ($t = 0.93, p < .05$)

3.2.2 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเตอร์เน็ตสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน ($t = 0.1, p < .05$)

3.2.3 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษและผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน ($t = 1.69, p < .05$)

3.2.4 ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสารสามารถจดจำข้อมูลได้ถูกต้องไม่แตกต่างจากผู้ที่ย่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเตอร์เน็ตที่มีการนำเสนอความนำควบคู่ไปกับหัวข้อข่าว ($t = 1.04, p < .05$)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการเปรียบเทียบข้อมูลด้านความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงเฉลี่ยต่อบุคคล ผู้อ่านทุกกลุ่มสามารถจดจำข้อมูลหรือเนื้อหาข่าวได้ถูกต้องไม่แตกต่างกันเลย ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าประเภทและรูปแบบการนำเสนอของสื่อที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงโดยรวมของบุคคล เช่นเดียวกับที่ไม่มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อมูลโดยรวมของบุคคล

นอกจากนี้ได้มีการนำคะแนนความจำของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์กับความคุ้นเคยกับหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ก็พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความคุ้นเคยกับหนังสือพิมพ์และความจำเนื้อหาข่าว ($r=0.1, df=26, p < .05$) และ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความคุ้นเคยกับหนังสือพิมพ์และความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ($r=0.11, df=26, p < .05$)

ในส่วนของความคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์ก็พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างความคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์และความจำเนื้อหาข่าว ($r=0.16, df=26, p < .05$) ตลอดจนไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์และความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ($r=0.18, df=26, p < .05$) ด้วยเช่นกัน

ความสามารถในการดึงดูดความสนใจของรูปภาพและกราฟิก

ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อประเภทต่าง ๆ ในปัจจุบัน มักจะมีการนำเสนอรูปภาพหรือกราฟิกประกอบไปกับข้อมูลหรือเนื้อหาของข่าวสารด้วย ทั้งนี้เนื่องจากรูปภาพและกราฟิกต่าง ๆ สามารถช่วยอธิบายรายละเอียดของข้อมูลได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้นในบางครั้งรูปภาพและกราฟิกยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้เข้ามาเปิดรับข่าวสารหนึ่ง ๆ ได้อีกด้วย

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงลักษณะเด่นของสื่อที่สามารถดึงดูดให้เขาเข้ามาเปิดรับข่าวสารจากสื่ออื่น ๆ ได้พบว่า การนำเสนอรูปภาพและกราฟิกของสื่อสามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มตัวอย่างได้มากเป็นอันดับที่ 3 (13.59%) รองจากคุณสมบัติในการสามารถเปิดรับข้อมูลได้ง่าย (21.84%) และการเสนอข่าวได้รวดเร็ว (14.56%)

ส่วนปัจจัยที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกพึงพอใจกับข่าวที่นำเสนอในสื่อหนึ่ง ๆ พบว่า ผู้รับสารมีความรู้สึกพึงพอใจต่อความทันสมัยของข่าวมากเป็นอันดับหนึ่ง (19.29%) รองลงมาคือปัจจัยด้านความหลากหลายของข่าว (17.77%) และตามมาด้วยการมีรูปภาพและกราฟิกที่สวยงาม (13.71%) ตามลำดับ

ในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า ปัจจัยหรือรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การที่ข่าวตรงกับความสนใจส่วนตัว 41.37% และการมีรูปภาพและกราฟิกประกอบ 22.02% ซึ่งในส่วนของรูปภาพและกราฟิก ไม่มีกลุ่มตัวอย่างคนใดเลยที่ปฏิเสธความสำคัญของรูปภาพและกราฟิก ทั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างถึง 82.14% (46 คน) ที่เห็นว่ารูปภาพและกราฟิกมีความสำคัญมาก-มากที่สุด 14.29% (8 คน) เห็นว่ารูปภาพและกราฟิกมีความสำคัญปานกลาง และมีเพียง 3.57% (2 คน) ที่เห็นว่ารูปภาพและกราฟิกมีความสำคัญน้อย

สำหรับการเข้ามาเปิดอ่านข่าวต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 45.05% เลือกอ่านจากความสนใจส่วนตัว 31.53% อ่านเพราะการพาดหัวข่าว และ 14.41% เลือกอ่านข่าวหนึ่ง ๆ จากการที่มีรูปภาพและกราฟิกประกอบ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นจะเห็นได้ว่า รูปภาพและกราฟิกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับต้น ๆ ในการช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน แต่เมื่อได้นำค่าของความสำคัญของรูปภาพและกราฟิกในความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างมาหาค่าสหสัมพันธ์กับความสามารถในการจดจำ

และความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง ก็พบว่า การเห็นความสำคัญของรูปภาพและกราฟิกของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจดจำ ($r = 0.05$, $df = 54$, $p < .05$) รวมทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจดจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงอีกด้วย ($r = 0.07$, $df = 54$, $p < .05$)

ความพึงพอใจในเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์เป็นสื่อที่มีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารเหมือนกัน แต่หนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทต่างก็มีรูปแบบในการนำเสนอข่าวที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต่างก็มีข้อเด่นและข้อด้อยในการนำเสนอข่าวสารแตกต่างกันไปด้วย

จากการศึกษาถึงความพึงพอใจต่อลักษณะของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุดพบว่า กลุ่มตัวอย่างชอบสื่อที่สามารถเปิดรับข้อมูลได้ง่าย 21.84% มีการเสนอข่าวรวดเร็ว 14.56% และมีรูปภาพและกราฟิกประกอบ 13.59%

ส่วนปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจกับข่าวที่นำเสนอ ได้แก่ ความทันสมัยของข่าว (19.29%) ความหลากหลายของข่าว (17.77%) และการมีรูปภาพและกราฟิกที่สวยงามประกอบ (13.71%) ตามลำดับ

ในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า ข้อเด่นของสื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้เข้ามาเปิดรับข่าวสารหนึ่ง ๆ ได้ ได้แก่ การที่ข่าวตรงกับความสนใจส่วนตัว (41.37%) การพาดหัวข่าว (19.94%) และการมีรูปภาพและกราฟิกประกอบ (22.02%) แต่ในส่วนของ การเข้าไปเปิดอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปเปิดอ่านได้แก่ การมีข่าวที่ทันสมัย การมีรูปภาพและกราฟิกสวยงาม การสามารถเข้าไปค้นหาข่าวที่ต้องการอ่านได้ง่าย และที่สำคัญคือ อยากรู้จักเพราะเป็นของใหม่

สำหรับการศึกษาถึงความพึงพอใจในเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างยังพอใจที่จะเลือกอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ถึง 76% เลือกอ่านข่าวจากทั้งหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ 20% และ

เลือกอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์อย่างเดียวเพียง 4% ซึ่งเหตุผลในการเลือกอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทก็ขึ้นอยู่กับข้อเด่นหรือข้อดีของหนังสือพิมพ์ประเภทนั้น ๆ เป็นสำคัญ

หลังจากที่ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจในรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์แล้ว ก็ได้มีการศึกษาต่อไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในตัวสื่อหนึ่ง ๆ และความสามารถในการจดจำเนื้อหาข่าวที่นำเสนอในสื่อหนึ่ง ๆ ในครั้งนี้ได้นำเอาค่าความพึงพอใจในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ อันได้แก่ การสามารถค้นหาข่าวที่จะอ่านได้ง่าย การมีรูปภาพและกราฟิกสวยงาม การมีภาพเคลื่อนไหวเหมือนจริง การมีตัวอักษรที่ใหญ่และมีความทันสมัยเป็นสากล มาหาค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนความจำและความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงจากการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ พบว่า ความพึงพอใจในลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความจำจากการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ($r = 0.11$, $df = 26$, $p < .05$) และไม่มีความสัมพันธ์กับความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ด้วย ($r = 0.09$, $df = 26$, $p < .05$)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านข่าวและการรับรู้ของผู้อ่านจากการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ครั้งนี้ เป็นการศึกษาในแง่ของผู้รับสารหรือผู้อ่านโดยตรง โดยจะดูว่าประเภทและรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของสื่อที่แตกต่างกัน มีส่วนในการกำหนดกระบวนการรับรู้ข้อมูลของผู้อ่านในด้านข้อมูลที่ได้อ่าน ความจำ และความจำข้อมูลที่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับรู้ถึง 'ความเป็นสาร' (Message) ของสื่อแต่ละประเภทและแต่ละรูปแบบอย่างแท้จริง ดังนั้นข่าวสารที่นำเสนอในสื่อแต่ละประเภทที่นำมาทำการทดลองในครั้งนี้จึงเป็นข่าวชุดเดียวกัน และมีเงื่อนไขในการทดลองเหมือนกันในทุกกลุ่ม หากแต่ประเภทและรูปแบบการนำเสนอของสื่อแต่ละประเภทเท่านั้นที่แตกต่างกัน

ผลจากการศึกษาถึงจำนวนชิ้นข่าวที่กลุ่มตัวอย่างได้อ่าน ได้แบ่งพิจารณาการอ่านข่าวเป็น 2 ระดับคือ การอ่านข่าวในระดับความน่าและการอ่านข่าวถึงระดับเนื้อหา ผลจากการศึกษาการอ่านในระดับความน่าในการทดลองครั้งนี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอความน่าควบคู่ไปกับหัวข้อข่าว สามารถอ่านข่าวได้มากขึ้นกว่ากลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งในที่นี้จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการนำเสนอมีส่วนใน

การกำหนดการรับรู้ของผู้อ่านได้โดยตรง ทั้งนี้เพราะในขณะที่จะต้องกวาดสายตาอ่านหัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้น ผู้อ่านก็จะได้อ่านความน่าข่าของแต่ละข่าวไปด้วยในตัว ซึ่งก็เป็นผลให้ผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตได้อ่านข่าวในระดับความน่ามาากซึ้นกว่าผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์

ส่วนการอ่านข่าวถึงระดับเนื้อหา จะเห็นได้ว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์สามารถอ่านข่าวได้มากขึ้นกว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของการเข้าถึงข้อมูลหรือเนื้อหาของข่าวแต่ละข่าว หนังสือพิมพ์จะเอื้อให้ผู้อ่านเข้าถึงข้อมูลได้มากกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เพราะถ้าหากผู้อ่านสนใจจะอ่านข่าวใดก็สามารถที่จะอ่านเนื้อหาข่าวได้เลย ในขณะที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะต้องค่อย ๆ อ่านหัวข้อข่าวที่เรียงกันไปทีละหัวข้อก่อน จนกว่าจะเจอข่าวที่สนใจแล้วจึงค่อยคลิกที่หัวข้อข่าว เพื่อเข้าไปอ่านเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

จากการที่ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถอ่านข่าวในระดับเนื้อหาได้น้อยซึ้นกว่ากลุ่มหนังสือพิมพ์ อาจเกิดจากความแตกต่างของตัวสื่อและรูปแบบการนำเสนอในหลายประการ ได้แก่

- ผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต้องค่อย ๆ อ่านหัวข้อแต่ละข่าวเรียงกันไปจนกว่าจะพบข่าวที่สนใจจึงเข้าไปอ่านเนื้อหาของข่าวแต่ละข่าวนั้น
- เมื่อผู้อ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์พบหัวข้อข่าวที่สนใจและจะเข้าไปอ่านเนื้อหาข่าว ผู้อ่านจะต้องเสียเวลารอให้ระบบออนไลน์ของคอมพิวเตอร์เรียกหรือ download ข้อมูลหรือเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ ก่อน นั่นคือผู้อ่านไม่สามารถจะเข้าไปอ่านเนื้อหาของข่าวได้ทันทีเหมือนในหนังสือพิมพ์
- ตัวอักษรที่เสนอข่าวในคอมพิวเตอร์หรือหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีขนาดใหญ่กว่าในหนังสือพิมพ์ ซึ่งขนาดของตัวอักษรและช่องว่างระหว่างคำมีผลต่อการกวาดสายตาอ่านข้อมูลของบุคคล (Just และ Carpenter, 1977) หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ขนาดตัวอักษรที่ใหญ่จะมีผลให้คนกวาดสายตาอ่านข้อมูลได้ช้าลง จึงทำให้ความเร็วในการอ่านลดลงไปด้วย
- ลักษณะของคอมพิวเตอร์ อันได้แก่ แสงจากหน้าจอ ทิศทางของจอ ขนาดของจอ การเคลื่อนไหวในหน้าจอ และสีของตัวอักษรและพื้นหลัง ก็จะมีผลต่อการนำเสนอข้อมูลและมีผลต่อความเร็วในการประมวลข้อมูลของบุคคลด้วย (Dillon et al.)

นอกจากนี้ยังจะสังเกตได้ว่าข่าวที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 กลุ่มได้อ่านเป็นข่าวที่อาจจะเกิดจากแรงจูงใจที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์สามารถรับรู้ความสำคัญของข่าวได้จากการเสนอข่าวนั้น ๆ ในหน้าหนึ่ง การพาดหัวข่าวด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ และการมีบทบรรณาธิการ ซึ่งการที่ผู้อ่านได้รับรู้ความสำคัญของข่าวจากการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้อ่านก็มีแนวโน้มที่จะเลือกอ่านข่าวที่เห็นว่าสำคัญเหล่านั้นได้ แต่สำหรับการอ่านข่าวในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ จะไม่มีสิ่งชี้แนะเหมือนในหนังสือพิมพ์เลย การเลือกอ่านข่าวหนึ่ง ๆ ในหนังสือพิมพ์ออนไลน์จึงขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้อ่านเป็นสำคัญ

ในส่วนของความจำก็จะเห็นได้ว่า การอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ผู้อ่านจะสามารถจดจำข้อมูลต่อชิ้นข่าวได้มากกว่าการอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งหากพิจารณาประกอบกับพฤติกรรมกรรมการอ่านดังได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นก็จะเห็นได้ว่า ผลของความจำนี้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอ่านของผู้อ่านข่าวแต่ละกลุ่ม ซึ่งCushman (อ้างถึงใน Dillon et al.) ได้ศึกษาพบว่าความเร็วในการอ่านมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความสามารถในการจดจำข้อมูล นั่นคือ คนที่อ่านช้ามักจะจดจำข้อมูลได้มากกว่าคนที่อ่านเร็ว ประกอบกับผู้ที่อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ถูกควบคุมโดยคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของสื่อให้อ่านช้ากว่าการอ่านจากหนังสือพิมพ์ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นจึงอาจเป็นผลให้ผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้มากกว่าผู้อ่านกลุ่มหนังสือพิมพ์ดังผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

อย่างไรก็ตามในส่วนของความจำเฉลี่ยต่อรายบุคคล จะพบผลที่แตกต่างออกไปจากข้างต้นคือ ความจำข้อมูลจากการอ่านข่าวของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p < .05$) ทั้งกลุ่มหนังสือพิมพ์และกลุ่มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสารและระบบอินเตอร์เน็ต ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า ประเภทและรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันของสื่อไม่มีผลต่อความสามารถในการจดจำข้อมูลของบุคคล ทั้งนี้ Miller (อ้างถึงใน Hawkins and Daly, 1988) ได้ศึกษาพบว่าคนเรามีขีดจำกัดในการจำในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ นั่นเอง ดังนั้นไม่ว่าจะรับรู้ข้อมูลจากสื่อใดในช่วงเวลาการเปิดรับที่เท่า ๆ กัน คนจะสามารถจดจำข้อมูลได้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

นอกจากปริมาณข้อมูลที่ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถจดจำได้ไม่แตกต่างกันแล้ว จะเห็นได้ยิ่งกว่าจำนวนชิ้นข่าวที่กลุ่มตัวอย่างสามารถจดจำเนื้อหาได้ก็ไม่แตกต่างกันด้วย ถึงแม้ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ประเภทจะอ่านข่าวได้ในจำนวนที่แตกต่างกัน ซึ่งผลจากการศึกษาส่วนนี้คงจะไม่ได้เกิดจากความแตกต่างของตัวสื่อหรือรูปแบบ

การนำเสนอตั้งได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น แต่คงจะขึ้นอยู่กับความสามารถและขีดจำกัดในการประมวลข้อมูลของบุคคลดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น

แม้กระนั้นก็ตาม ในการเปรียบเทียบการประมวลผลข้อมูลจากการอ่านของกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อดูผลด้านความแตกต่างด้านภาษาที่ไม่พบความแตกต่างในด้านความจำข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบความจำต่อขึ้นข่าวและต่อรายบุคคล แต่เมื่อเปรียบเทียบจำนวนขึ้นข่าวที่ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้ก็พบว่า ผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยสามารถจดจำเนื้อหาข่าวได้มากขึ้นกว่าผู้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างด้านภาษามีผลต่อการรับรู้ข้อมูลของบุคคลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ก็ได้มีการตรวจสอบการรับรู้ของผู้อ่านจากการอ่านข่าวในสื่อประเภทเดียวกันคือหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบเมนูข่าวสารและระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่แตกต่างกัน (ดูรูปแบบการนำเสนอได้ในภาคผนวก) ก็พบว่า รูปแบบการนำเสนอมีผลต่อความจำของผู้อ่านเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การนำเสนอความน่าเชื่อถือไปกับหัวข้อข่าวจะทำให้ผู้อ่านอ่านข่าวได้มากขึ้นและจดจำเนื้อหาข่าวได้มากขึ้นกว่าการนำเสนอแต่เพียงหัวข้อข่าวอย่างเดียว แต่เมื่อเปรียบเทียบความจำใน 1 ขึ้นข่าวก็จะเห็นได้ว่า การนำเสนอแบบมีแต่หัวข้อข่าวอย่างเดียวจะทำให้ผู้อ่านจดจำเนื้อหาต่อขึ้นข่าวได้มากกว่าการนำเสนอความน่าเชื่อถือกับหัวข้อข่าว จึงอาจกล่าวสรุปในที่นี้ได้ว่า รูปแบบการนำเสนอเป็นส่วนที่มีบทบาทในการกำหนดการรับรู้ของผู้อ่านได้เป็นอย่างมาก

สำหรับรูปภาพและกราฟิก ถือว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดส่วนหนึ่งในการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการทดลองก็ไม่มีใครที่ปฏิเสธความสำคัญของรูปภาพและกราฟิกเลย แต่ในแง่ของการนำเสนอของสื่อจะเห็นได้ว่า สื่อแต่ละประเภทจะมีข้อจำกัดในตัว ในส่วนของหนังสือพิมพ์จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ก็สามารถที่จะนำเสนอในส่วนของรูปภาพและกราฟิกได้มากขึ้น แต่รูปภาพที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ก็มีขีดจำกัดในเรื่องของการใช้สีสัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิตโดยตรง ผู้ผลิตจึงยังไม่สามารถเสนอรูปภาพที่มีสีสันสวยงามได้มากนัก

ในส่วนของรูปภาพและกราฟิกที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ผู้ผลิตสามารถที่จะใช้สีสันได้อย่างเต็มที่ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต แต่อยู่ที่เทคนิค วิธีการและซอฟต์แวร์

(software) มากกว่า นอกจากนี้ในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ยังสามารถนำเสนอรูปภาพที่สามารถเคลื่อนไหวได้เหมือนจริงอีกด้วย ซึ่งรูปแบบการนำเสนอเหล่านี้ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถดึงดูดสายตาและความสนใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ Gilbert (1990) ยังได้เสนอผลการวิจัยว่า สีเส้นที่ใช้ในรูปภาพและกราฟิกสามารถช่วยเพิ่มอัตราความเร็วในการประมวลผลข้อมูลของบุคคลได้ดีกว่ารูปภาพสีขาวดำด้วย จึงเห็นได้ว่าคุณลักษณะในส่วนนี้ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้เปรียบหนังสือพิมพ์อย่างเห็นได้ชัด หากแต่ถ้ารูปภาพและกราฟิกในหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีขนาดใหญ่ ก็จะต้องใช้เวลาในการเรียกหรือ download ข้อมูลนานกว่าข้อความธรรมดา มาก ผู้อ่านส่วนใหญ่จึงมักจะไม่ค่อยยอมเสียเวลาในการรอรูปภาพและกราฟิกเหล่านั้น

เมื่อพิจารณาในส่วนของความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจกับสื่อแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไป แล้วแต่ว่าใครจะรู้สึกพึงพอใจในลักษณะเด่นด้านใดของสื่อประเภทไหน ทั้งนี้ในส่วนของการเป็นหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต่างก็มีข้อเด่นและข้อด้อยที่แตกต่างกันไปเช่นกัน

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถเปิดรับได้ง่าย ราคาไม่แพง มีขนาดที่สามารถพกพาได้สะดวก มีการจัดหน้าเป็นสัดส่วนที่แน่นอน ผู้อ่านสามารถจะพลิกไปอ่านข่าวหรือเนื้อหาประเภทต่าง ๆ ที่สนใจได้โดยง่าย และหนังสือพิมพ์ยังมีการจัดให้ข่าวหน้าหนึ่งเป็นข่าวที่มีความสำคัญประจำฉบับได้ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ยังมีการจัดคอลัมน์และจัดรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน ทำให้ผู้อ่านมีแบบแผน (schema) ของรูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์อยู่ในใจ จึงรู้สึกคุ้นเคยและสะดวกในการเปิดอ่าน

ในการอ่านหนังสือพิมพ์ 1 ฉบับ ผู้อ่านสามารถกวาดสายตาอ่านข่าวและเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยอาจจะใช้เวลาอ่านทั้งฉบับไม่เกิน 1 ชั่วโมง ผู้อ่านไม่ต้องเสียเวลาในการเรียกข้อมูล (download) ไม่ต้องใช้สายตาในการเพ่งอ่านมาก ทำให้ไม่ปวดหรือเมื่อยกล้ามเนื้อตา ซึ่งถือได้ว่าคุณสมบัติในด้านการสามารถกวาดสายตาอ่านข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว (Browsability) เป็นจุดเด่นที่สำคัญในด้านการอ่านของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นถึงแม้จะมีหนังสือพิมพ์ในรูปแบบใหม่ (Electronic Newspaper) ออกมา หนังสือพิมพ์ (Printed Newspaper) ก็ยังคงจะเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอยู่ เพราะหนังสือพิมพ์ยังมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สื่อใหม่ยังไม่สามารถทดแทนได้

ส่วนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ถือเป็นหนังสือพิมพ์ในรูปแบบใหม่ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข่าวสารให้กับผู้คนในยุคสารสนเทศนี้ หนังสือพิมพ์ออนไลน์มีจุดเด่นหลายประการที่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์และสื่อประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะจุดเด่นในแง่การมีฐานข้อมูลที่กว้างมาก ผู้อ่านสามารถค้นหาข้อมูลได้มากมายจากระบบฐานข้อมูลนี้ เช่น The Washington Post's online service ได้จัดระบบข้อมูลที่ให้ผู้อ่านสามารถค้นหาข่าวย้อนหลังได้ถึงปี 1986 นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ออนไลน์ยังมีการเชื่อมโยงระบบข้อมูลกับศูนย์บริการข้อมูลอื่น ๆ อีกด้วย

ลักษณะเด่นที่สำคัญอีกประการของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ คือ การสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ง่าย (Searchability) โดยการใส่คำหรือข้อความสำคัญ (keywords) ลงไป คอมพิวเตอร์ก็จะทำหน้าที่หาข้อมูลที่ต้องการให้เอง และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ยังเป็นสื่อที่เอื้อต่อการสื่อสาร 2 ทางด้วย (two-way communication) นั่นคือผู้อ่านสามารถติดต่อกับกองบรรณาธิการได้โดยตรงและยังสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ที่ใช้บริการออนไลน์ด้วยกันได้อีกด้วยโดยการใช้ e-mail นอกจากนี้หากมีข่าวด่วนเข้ามา ผู้ที่กำลังใช้บริการของหนังสือพิมพ์ออนไลน์อยู่ก็จะสามารถรับรู้ข่าวด่วนนั้นได้ทันที ทำให้รับรู้ข่าวสารได้รวดเร็วเหมือนการเสนอข่าวด่วนของวิทยุและโทรทัศน์ในปัจจุบัน

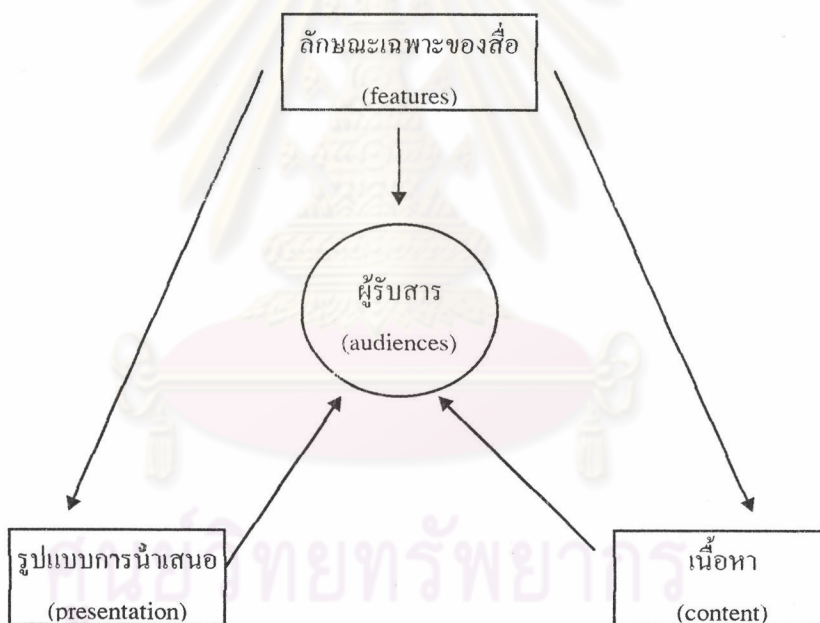
อย่างไรก็ตามแม้หนังสือพิมพ์ออนไลน์จะมีลักษณะเด่นเหนือกว่าหนังสือพิมพ์หลายประการ แต่หนังสือพิมพ์ออนไลน์ก็ยังมีข้อจำกัดอีกมาก โดยเฉพาะความสามารถในการเปิดรับหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของคนยังมีน้อย และในส่วนของฐานข้อมูลที่กว้างมาก ก็มักจะทำให้ผู้ใช้ที่ยังไม่เข้าใจระบบข้อมูลดีพอรู้สึกสับสน และอาจทำให้หลงทางจากการเปิดหาข้อมูลไปที่หน้าจอได้ง่าย นั่นคือผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์หรือผู้ให้บริการออนไลน์จะควรจะต้องรู้จักระบบการจัดวางข้อมูล (navigation) ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้ในระดับหนึ่งด้วย เพื่อจะไม่หลงทางขณะหาข้อมูล หรือสามารถกลับมายังตำแหน่งเดิมได้เมื่อหลงทาง

กล่าวโดยสรุป ทั้งหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ต่างก็มีลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน หนังสือพิมพ์ออนไลน์อาจจะจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ตัวใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในการเสนอข่าวสารให้กับผู้คนในสังคม แต่ก็เป็นที่แน่นอนว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไม่ใช่คู่แข่งของหนังสือพิมพ์และยังไม่สามารถเข้ามาทดแทนหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อดั้งเดิมได้ เพราะจริง ๆ แล้วในการอ่านหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ผู้อ่านก็อาจจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ในการอ่านที่เหมือนกัน

โดยที่ผู้อ่านมักจะอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อ ‘รับรู้ข่าวสาร’ และอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์เพื่อ ‘แสวงหาข่าวสาร’ เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า สื่อเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบการรับรู้ของคนเหมือนดังที่ McLuhan ได้กล่าวไว้ว่า “the medium is message” แต่โดยปรกติแล้วในการเปิดรับข่าวสารหรือในการใช้สื่อทั่ว ๆ ไป คนแทบจะมีได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อเลย (Meyrowitz, 1993)

จากการศึกษาและการทดลองในครั้งนี้อาจสรุปรูปแบบการรับสารของคนจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนึ่ง ๆ ได้ ดังจะแสดงให้เห็นในรูปแบบข้างล่างนี้

รูปที่ 3 รูปแบบการรับสารของคนจากการเปิดรับสื่อ

จะเห็นได้ว่าในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนึ่ง ๆ นั้น นอกจากคนจะรับรู้เนื้อหาที่นำเสนอในสื่อแล้ว คนยังจะได้รับสารที่เกิดจากสื่ออีก 2 ลักษณะคือ ความเป็นสารที่เกิดจากลักษณะเฉพาะของสื่อและความเป็นสารที่เกิดจากรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของสื่อหนึ่ง ๆ นั่นเอง ทั้งนี้ความเป็นสารที่เกิดจากลักษณะเฉพาะของสื่อก็เช่น การที่คอมพิวเตอร์มีหน้าจอที่ตั้งตรงและมีแสงสะท้อนออกมาจากหน้าจอ ทำให้ผู้ใช้รู้สึกเมื่อยล้าและปวดตาได้ง่าย ผู้ใช้บางคนจึงไม่สามารถ

ทำงานหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้นาน ๆ แต่หนังสือพิมพ์จะเป็นกระดาษ (broadsheet) ผู้อ่านจึงสามารถจัดวางให้เหมาะสมกับระดับสายตาได้ ทำให้ไม่เมื่อยและปวดตาอย่างเหมือนการอ่านข่าวสารจากคอมพิวเตอร์

ส่วนความเป็นสารที่เกิดจากรูปแบบการนำเสนอ จะเป็นส่วนที่ดึงดูดหรือเรียกร้องความสนใจของผู้รับสารหรือผู้อ่านหนังสือพิมพ์ เช่น การนำเสนอของหนังสือพิมพ์ที่มีการพาดหัวข่าวด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่พิเศษ มีการนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่ง และมีบทบรรณาธิการ อาจชักนำผู้อ่านให้เห็นถึงความสำคัญของข่าวบางข่าว และเลือกอ่านข่าวที่เห็นว่าสำคัญเหล่านั้นได้ หรือในการนำเสนอหัวข้อข่าวของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ซึ่งนำเสนอเนื้อหาในสื่อเดียวกันแต่มีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกัน คือในระบบเมนูข่าวสารจะมีการนำเสนอหัวข้อข่าวเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ผู้อ่านเลือกเข้าไปอ่านเนื้อหาข่าว แต่ในระบบอินเทอร์เน็ตจะมีการนำเสนอความน่าควบคู่ไปกับหัวข้อข่าวแต่ละข่าวเลยก่อนที่จะเข้าถึงเนื้อหาข่าวแต่ละข่าว ก็จะมีผลให้รูปแบบการรับรู้ข้อมูลของผู้อ่านแตกต่างกัน ทั้งในด้านความจำ และจำนวนข่าวที่สามารถจำเนื้อหาได้ดังผลในการทดลอง

นอกจากนี้ลักษณะเฉพาะของสื่อก็ยังมียุทธศิลป์ในการกำหนดรูปแบบการนำเสนอข่าวสาร และเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อด้วย ดังจะเห็นได้ว่าการที่หนังสือพิมพ์สามารถใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่พิเศษในการพาดหัวข่าวได้นั้น ก็เนื่องจากขนาดหน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ใหญ่กว่าขนาดหน้าหนังสือทั่ว ๆ ไปมาก และลักษณะรูปเล่มของหนังสือพิมพ์ก็เอื้อให้หนังสือพิมพ์สามารถนำเสนอข่าวที่เด่นที่สุดในหน้าหนึ่ง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านหรือดึงดูดให้คนซื้อหนังสือพิมพ์ได้

ในส่วนที่ลักษณะเฉพาะของสื่อได้กำหนดเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อก็เช่น การที่หนังสือพิมพ์มีขนาดและจำนวนหน้าที่จำกัด จึงทำให้ต้องมีการคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ๆ ให้พอดีกับเนื้อที่ที่มีอยู่ แต่ในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ระบบข้อมูลในการนำเสนอเนื้อหา มีขนาดใหญ่มาก จึงสามารถนำเสนอเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้ไม่จำกัดเหมือนหนังสือพิมพ์ ผู้อ่านก็สามารถจะเลือกอ่านข่าวสารต่าง ๆ ได้มากมายหลายประเภทเช่นกัน ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะเฉพาะของสื่อมีอิทธิพลในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของสื่อ ในขณะที่เดียวกันลักษณะเฉพาะของสื่อ รูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อก็มีอิทธิพลร่วมกันในการกำหนดรูปแบบการรับรู้ของคนหรือผู้รับสาร

ดังที่ได้เห็นแล้วว่าสื่อมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบการรับรู้ของคน ดังนั้นถ้ารูปแบบของสื่อเปลี่ยนไป รูปแบบการรับรู้ของคนจากการเปิดรับสื่อก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือ ในปัจจุบันนี้ได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างกว้างขวาง ระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบข่าวสารออนไลน์ซึ่งเป็นพัฒนาการก้าวใหม่ของสื่อ ก็มีการใช้อย่างกว้างขวางขึ้น โดยที่ระบบอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบการนำเสนอข่าวสารที่แตกต่างจากสื่ออื่น ๆ โดยมีลักษณะเด่นที่การมีฐานและเครือข่ายข้อมูลที่กว้างมาก ซึ่งข้อมูลจะเชื่อมถึงกันได้ทั่วโลก จึงทำให้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากมาย ที่สำคัญคือแต่ละคนมีสิทธิที่จะเลือกเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ ได้เองตามความสนใจ

หากระบบข่าวสารออนไลน์มีการใช้อย่างเต็มรูปแบบและมีการใช้อย่างกว้างขวางขึ้นในสังคม บทบาทเดิมของสื่อที่ทำหน้าที่เป็นนายประตูข่าวสาร (Gate Keeper) และกำหนดหัวข้อการพูดคุยให้กับคนในสังคม (Agenda Setting) ก็คงจะเปลี่ยนไป เพราะหากมีการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารระบบอินเทอร์เน็ตให้สามารถใช้ได้เต็มรูปแบบ และมีการใช้ในวงกว้างขึ้นแล้ว ก็คงจะไม่สามารถกำหนดและควบคุมการรับรู้เนื้อหาข่าวสารของคนได้ หากแต่มีเพียงลักษณะเฉพาะและรูปแบบการนำเสนอของสื่อเท่านั้นที่ยังสามารถกำหนดรูปแบบการรับรู้ของคนได้.....ถึงแม้ว่าคนจะมีใจรู้ตัวเลยก็ตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ได้ศึกษาข้อมูลและทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านจากหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์มาแล้วได้พบว่า ประเภทและรูปแบบการนำเสนอข่าวสารของสื่อมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลของบุคคลเป็นอย่างมาก จึงน่าจะมีการศึกษาวิจัยทางด้านนี้ต่อ ๆ ไป เพราะยังมีแง่มุมหรือประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการรับรู้ของคนผ่านสื่ออีกมากมายที่ยังไม่มีการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมา มีข้อเสนอแนะเพื่อการจะศึกษาต่อ ๆ ไปดังนี้

1. หากจะมีการวิจัยเชิงทดลองครั้งต่อ ๆ ไป ควรจะมีการควบคุมให้กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการทดลองมีความแตกต่างกันน้อยที่สุด เพราะความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างจะมีผลให้การวิจัยผิดพลาดได้เป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะมีเครื่องมือในการวิจัยที่สมบูรณ์ที่สุดแล้วก็ตาม

2. สื่อออนไลน์เป็นสื่อใหม่ที่ยังไม่มีรูปแบบการนำเสนอที่แน่นอนเป็นมาตรฐาน จึงน่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างหลากหลายที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อค้นหาว่าการนำเสนอในรูปแบบใดที่เพิ่มประสิทธิผลในด้านการรับรู้ให้กับผู้รับสารมากที่สุด

3. การที่สื่อออนไลน์มีระบบฐานข้อมูลที่กว้างมาก ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสับสนกับเส้นทางการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ (navigation) จึงน่าจะมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบหรือแผนผังที่การเชื่อมโยงข้อมูลที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้การใช้บริการบนระบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย